

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK OPONENTA PRÁCE

Téma práce : Kriminologické aspekty trestných činů z nenávisti
Autor : Barbora Hájková
Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Mgr. Jiří Herczeg, Ph.D.
Oponent : JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
Rozsah práce: 64 stran vlastního textu
Datum odevzdání práce: 1. 9. 2014

1. Aktuálnost (novost) tématu:

O aktuálnosti tématu není pochyb již vzhledem k četným kriminálním causám, jimž byla v poslední době věnována celospolečenská pozornost (např. žhářské útoky, sročení motivovaná rasovou nenávistí atd.). V podmínkách ČR bývá nálepky „extremismu“ zároveň zneužíváno v politickém boji (např. primitivní antikomunismus směřující ve skutečnosti proti demokratické levici).

2. Náročnost tématu:

K danému tématu vznikl u nás i v zahraničí bohatý odborný diskurz v oblasti společenských věd (politologie, sociologie), trestního a ústavního práva, kriminologie, forenzní psychologie atd. Diplomantka si proto musela osvojit značnou šíři poznatků z různorodých oblastí. Téma klade poměrně vysoké nároky na práci s prameny, zejména, pokud jde o vyhledání a správnou interpretaci statistických dat a výsledků sociologického výzkumu či zpráv orgánů exekutivy. Ve srovnání s jinými diplomními úkoly nelze přehlédnout ani široký okruh skutkových podstat trestných činů, s nimiž se bylo zapotřebí alespoň zběžně seznámit.

3. Hodnocení po formální a obsahové stránce:

- *Autorka rozvržení své diplomové práce podrobila jejímu kriminologickému charakteru. Nejprve vymezuje pojmy, uvádí typologii trestných činů z nenávisti a podává základní shrnutí právní úpravy v České republice. V souladu se standardní strukturou kriminologických monografií se diplomantka zabývá postupně fenomenologií, etiologií a otázkou kontroly trestné činnosti z nenávisti. Na závěr formou zvláštního exkurzu podrobněji pojednává o sociálně patologickém jevu diváckého násilí. Diplomantka užívá logického označení kapitol a podkapitol, resp. oddílů v desítkové soustavě.*
- *Autorka věnuje značné úsilí interpretaci dat policejních a justičních statistik. Za velmi zdařilé považují pasáže, v nichž si autorka všímá malého podílu trestných činů s extrémistickým podtextem na celku registrované kriminality; tento jev srozumitelně vysvětluje vysokou latencí zkoumané trestné činnosti, poukazuje na obtíže při prokazování. Obdobně si autorka všímá i regionálních výkyvů atp. Diplomantka srozumitelně vykládá řadu pojmů přejatých z anglosaské kriminologické terminologie (hate crime, hate speech, hate violence atp.). V některých případech však při výkladu postupuje až příliš ze široka, což*

se týká především viktimologických pasáží. Zaslouženou pozornost autorka věnovala rozdílům v trestněprávním a kriminologickém pojetí pachatele trestného činu. Autorka se zamýšlí nad motivací tzv. situačního extremismu, poukazuje na touhu útočnicků po získání dominance uvnitř vlastní skupiny, srozumitelně vysvětluje pojem tzv. skupinové dynamiky. Považuji za korektní, že si autorka všímá jak ryze psychologických faktorů u pachatelů (potřeba vzdoru, nedostatečná životní zkušenost), tak i sociálně-ekonomických problémů (chudoba, nezaměstnanost), jež působí kriminogenně. V závěrečné části práce věnované diváckému násilí se autorce podařilo vysvětlit úzkou souvislost mezi uvedeným jevem a pravicovým extremismem.

- Pokud jde o okruh pramenů, práci lze vytknout, že přehlíží články a statě publikované v odborných periodikách (s ojedinělou výjimkou čtvrtletníku *Kriminalistika*, který je volně dostupný na internetu). Totéž se týká praktické absence zahraničních monografií či alespoň širě zaměřených syntetických prací, z nichž je celá řada dostupná v knihovně PFUK, nemluvě o „spřízněných“ knihovnách *Policejní akademie a Institutu pro kriminologii a sociální prevenci*. Oproti tomu je autorku třeba pochválit za značnou péči při výběru a zpracování pramenů ze sítě internet, včetně zpráv odboru bezpečnostní politiky MVČR.
- Text je doplněn zcela nadstandardně grafy, tabulkami a dalšími ilustracemi, jež netvoří pouhý ozdobný přívěsek práce: na údaje v nich obsažené je v textu průběžně odkazováno.
- S poznámkovým aparátem diplomantka zachází standardním způsobem. V seznamu literatury na závěr práce působí velmi laicky kategorie „knihy“.
- Jazyková úroveň je velmi dobrá, ovšem až na některá zbytečně šroubovaná souvětí, občasné tvaroslovné chyby či hovorové výrazy místo spisovných („pomocť“ atp.) a nevhodné použití novinářských obrátů. Oceňuji, že autorka zpracovala abstrakt ve slušné angličtině, což bohužel u diplomových prací nebývá pravidlem.

4. Souhrnné vyjádření k práci:

Jde o nadprůměrnou práci přemýšlivé a pečlivé autorky, kterou zvolené diplomní téma zjevně zaujalo. Na mnoha místech je práce velmi podnětná, jindy alespoň informativní.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Čím lze vysvětlit zaznamenaný narůstající počet žen, resp. dívek mezi pachateli hate crime v poslední době? Jaká by dle diplomantky měla být role Policie ČR při fotbalových utkáních, resp. prevenci diváckého násilí?

6. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

7. Navržený klasifikační stupeň: 1 (výborně)

V Praze dne 19. října 2014

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

oponent diplomové práce